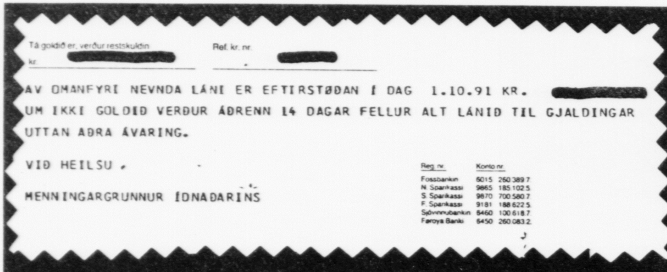

Menningargrunnurin

Krevur inn við harðari hond

Tað eru tey, sum halda, at Menningargrunnurin er í so bondskur í sínum innheitingarvirkssemi. Hetta heldur m.a. ein lánari, sum hevur fingið at vita, at rindar hann ikki innan ávísa dagafreist, »fellur alt lánið til gjaldingar uttan aðra ávaring«.

Kaj Johannesen, stjóri á Menningargrunninum, sigur, at tað móguliga kann upplivast sum kantut.

Er avtalað

- Men tað, sum vit fortelja skuldarum í slíkum brøvum, er ikki annað enn tær lántreytir, lánararnir sjálvi hava skrivað undir uppá, sigur menningarstjóri.

- Fyri hann, sum ikki rindar, kennist helst eisini alt sum um tað verður táttað álvarsliga í, leggur hann aftrat.

Menningarstjóri upplýsir, at síðst í mánaðinum verður eitt bræv sent skuldarunum, sum ikki hava góldið, og har verður boðað frá, at lánið er uppsagt. Sostatt er tað fallið til gjaldingar og sent sakførara at innheinta.

Kann loftast

Tað ber kortini til at lofta sær í evstu løtu. Kemur skuldarin við eini skrivligari frágreiðing, ið grunnurin kann góðtaka, og rindar hann seg *ajour*, so kann lániavtalan standa við.

Kaj Johannesen sigur, at tað hevur verið arbeitt nógv í húsinum við at fáa skikk á alla mannagongd, eisini innheiting. Í fjør fall tað av tilvildum so, at øll starvsfólkini á Menningargrunninum søgdu upp,

og onnur eru komin í staðin.

- Tað er altíð trupult at lofta eini fyrirkø, ið verður avmannað, so tí er tað náttúrligt, at vit hava táttað í, sigur Kaj Johannesen.

Trupult at virka

Menningargrunnurin skal gjalda 35 milliónir krónur árliga, men bæði í 1989 og 1990 vantaðu umleið fyra milliónir í.

- Fáa vit ikki pening inn, so skerjir tað eisini álvarsliga móguleikan hjá grunninum at virka eftir sínum endamáli, sigur Kaj Johannesen at enda.

ówh

Áheitan frá Amnesty International um at mannarættindareglurnar verða hildnar í Jugoslavia

Amnesty International kemur aftur við áheitan, um at brot ikki verða framd á mannarættindini í Jugoslavia. Frágreiðingar koma javnan um øktan harðskap, dráp og meinsling, ið verða framd móti sivil fólkinum og vápnadum mótsæðufólki, ið eru tikin fangar.

Felagsskapurin heitir á allar partar í stríðinum um at halda altjóðareglurnar fyrri, hvussu fangar eiga at viðfarast... og serliga at veita trygd fyrri, at teir ikki verða pindir ella dripnir.

Amnesty International er á ein hvønn hátt í móti at fangar verða pindir ella dripnir — eisini í vápnadum bardaga. Onki rættvisger tortur.

Felagsskapurin heitir eisini á allar partar í stríðinum um at hava virðing fyrri, at mannarættindini hjá sivil fólki, ið eru stóð í ófriðarekinum, verða hildin og at veita trygd fyrri, at hevndarstærðir ikki verða framdar í móti teimum.

Sjálvt um tað ofta er trupult at eftirkanna upplýsingum, ið koma frá bardagaøkjunum í Jugoslavia, hevur Am-

nesty International fingið álitandi frágreiðingar um fleiri hendingar, har politi, hermenn og paramiliteriskar deildir við vilja hava skotið eftir og dripið sivil fólk og limir úr vápnadum liðum.

Tað verður sagt frá einum tilburði í bygdin Cetakovac í eystara partinum í Kroatia, har serbisk uppreistrarfólk 4. september í ár lupu á og drupu meira enn 20 fólk, teirra millum óvápnadar borgarar. Ein gamal maður greiðir einum ferðandi blaðmanni frá, hvussu uppreistrarmenninir høvdu noytt hann og onnur at stilla seg upp í eitt rað og skjóta til deyðis ein av bygdamonnum, ið royndi at flýggja.

Sagt verður frá, at 21 serbisk bygdafoð fóru dripin 22. aug. í ár av kroatiskum trygdarmonnum, ið gjørdu húsarannsóknir í bygdunum Kinajacka, Cakle og Trnjan, tá teir leitaðu eftir uppreistrarmonnum, ið vóru hildnir at hava skotið við morterum eftir býnum Sisak. Ein lokalur politiovesti vnohtaði seinna, at kroatiskir hermenn høvdu dripið sivil fólk.

Ein onnur hending fór fram í bygdini Dalj í Slovenia, har kroatiskir borgarar í stórum tali og politistar eyðsýniliga vórðu dripnir, tá jugoslaviskir herurin leyp á bygdina 1. aug. Bygdarfoð hava hildið uppá, at aftan á at Dalj var tikin av herinum, fóru serbiskir uppreistrarmenn í gjøgnum bygdina og drupu tey særðu, ið lógu eftir. Obduktionir, ið eru gjørðar av rættsmedicinarum, vátta, at nøkur av teimum dripnu eru dripin av eini kúlu í høvdið, aftan á at tey vóru særð.

Sagt verður frá minst einum manni, ið er deyður, tí at hann var illa viðfarin av politinum. Serbain Cedimir Beiga doyði 2. september, meðan hann sat í varðhaldi hjá kroatiska politinum í Dreznik. Politiið segði, at hann doyði av hjartaslaga. Men ein rættsmedicinari á hospitalinum fann útav, at ryggur hansara var álvarsliga meinslaður, rivjabeinini vóru brotin, og at hann var deyður av skaðanum, ið hann hevði fingið av at vera bukaður.

bókaummæli

Góður er gamal í ráðum

Hans Petur Hansen: Góður er gamal í ráðum
Felagið Forni, Glyvrum

Forlagið Forni hevur givið út bókina Góður er gamalur í ráðum, sum inniheldur stuttar, ið Hans Petur Hansen í Heimistovu á Glyvrum skrivaði og læt nevndina fyrri bygdasavnið Forna á Glyvrum fáa. Nevndin skrivur í formælinum til hesa litlu bók, at

hon helt tilfarið vera nógv áhugavert til at geva út, og tí er henda bók komin.

Bókin er ikki stór, og innihaldið heilt stuttir stuttar um mangt og hvat. Um Hans Petur hevur sætlað hetta til bók, veit eg ikki, kundi hugsað nær, at hann mest hevur havt í huga at lata teimum fólki, ið arbeiða í bygdasavninum, upplýsingar til egið brúk og til framhaldandi arbeiði í felag-

num, tilfar ið kann vera partur av størri savningararbeiði millum fólk á leiðini. Tað sæst á bókini, hon er ikki »samanhangandi«, men harvið er ikki sagt, at hon ikki er áhugaverd, bæði hjá glyvrafólki og øðrum við.

Høvundurin Hans Petur Hansen livdi frá 1887 til 1979, og hevur sostatt upplivað størstu broytingartíð, sum ivaleyst nakrantíð hevur verið í Føroya landi. Tað kunnu sjálvsagt vera mangar meiningar um, nær tann stóra broytingin fer fram, men at tað er í hesum tíðarskeiði, er helst. Sjálvur haldi eg,

at tey seinastu 20 til 30 árin hava havt nógv størri broytingar við sær í dagligum lívi og hugsunnarhátti hjá fólki enn t.d. tíðin tá bóndasamfelagið kollrendist og slupptið tók við. Slupptið livdi framvegis við gomlum hugsunnarhátti og siðum, tað eru tey nú livandi ættarliðini, ið endaliga hava kastað alt frá sær og tikið nýggjar siðir upp — í allar mátar. Tað eru tey, sum nú eru í góðum árum, og tey, sum nú eru ung, ið hava slit ið trádin aftureftir burtur.

Hjá teimum kann almikið virði vera í bókum hesari. Hon er

vælskrivað, lætt og undirhaldandi, og snýr seg um evni, ið just hava við tann slitnaða trádin at gera. Hans Petur fer um mong evni. Ættarbond og søgur um fólk á Glyvrum og aðrastaðni, sagnir og tilburðir, búseting og arbeiðsliv, staðanevni, orðatek og so framvegis. Alt samalt forvitnisligt í sær sjálvum og ikki minst hjá teimum, ið hava nakað við stóðini og fólkinum at gera.

Kanska er tað so, at tey ungu stundum halda, at foreldraættarliðið nógv so lítið ger burtur úr søgu og vítan um farna tíð, og tá er hetta ein góð bók. Tað

er ikki alt, ið skal viðgerast í tungum ritgerðum. Eg havi hartil ta vón, at ein slík útgáva kanska kann eggja øðrum til bæði at skriva tað, tey vita, og at savna frá øðrum. Tað er m.a. partur av uppgávuni hjá slíkum felag sum Forna, og ta uppgávuna hava tey eisini skilt.

EyA